

Dosentti FT Olavi Manninen
Vastuullinen johtaja
Työelämäosaamisen edistäminen Pirkanmaalla – oppimisverkosto

VÄLIRAPORTTI 31.8.2007

Tämä väliraportti koskee työministeriön Tykes - ohjelman rahoittamaa Työelämäosaamisen edistäminen Pirkanmaalla - oppimisverkoston (Projektinumero T60140) toimintaa 1.8.2006 ja 31.8.2007 välisenä aikana.

Oppimisverkoston monipuolinen poikkitieteinen toiminta on toteutunut hyvin ja tarkennetun hankesuunnitelman mukaisesti. Ylipäättänsä toiminta on ollut erittäin vilkasta ja tuloksekasta. Saatu myönteinen ja kannustava palaute myös osoittaa, että tämänkaltainen asiantunteva uudenlainen verkostomainen koordinoitu yhteistyö on tarpeellista ja tervetullutta.

Raportointijakson aikana oppimisverkosto on järjestänyt yhteensä 98 erilaista yhteistilaisuutta, joihin on osallistunut yhteensä 1751 henkilöä. Yleensä yhteistilaisuuksista ja kokouksista on laadittu erilliset muistiot ja tapahtumista on kerätty osallistuja – ja nimilistat.

Yhteistilaisuuksista 5 on ollut hankkeen Neuvottelukunnan kokouksia ja niiden yhteydessä pidettyjä yhteisiä oppimistapahtumia – kumppanuuspäiviä (neuvottelukunnan kokouksiin on osallistunut eri työorganisaatioiden edustajia yhteensä 80 henkilöä), 66 Teema- ja asiantuntijaryhmien kokouksia; Teemaryhmä Turvallisuusjohtaminen on kokoontunut 6 kertaa, Teemaryhmä Yksilön osaamisen kehityskaari työorganisaatioissa on kokoontunut 11 kertaa, Teemaryhmä Yksilön ja työorganisaation yhdistävä työaikainen valmennus – Yty on kokoontunut 13 kertaa, Teemaryhmä Ennakointitieto ja työorganisaation osaamistarpeet on kokoontunut 8 kertaa, Teemaryhmä Tiedonsiirto ja luottamus työorganisaatioissa on kokoontunut 8 kertaa, Tietotuotantoryhmä on kokoontunut 9 kertaa, Teemaryhmä Tuottavuus ja vuorovaikutteiset työ- ja elinolot on kokoontunut 9 kertaa ja Teemaryhmä Työelämäosaamisen opetus ja tutkimus on kokoontunut 2 kertaa (teemaryhmien kokouksiin on osallistunut yhteensä 645 henkilöä), 10 Työelämäosaamiseen liittyvää seminaaria ja Studia Generalia – luentotilaisuutta (seminaareihin ja luennoille osallistuneiden määrä on ollut yhteensä 832 henkilöä), 9 hankkeen Suunnittelu- ja ideointipalaveria (palavereihin osallistuneiden määrä yhteensä on ollut 34 henkilöä), 5 Info-, neuvottelu- ja lehdistötilaisuutta (osallistuneita on ollut yhteensä 106 henkilöä) ja 3 Muuta tilaisuutta sekä kotimaassa että ulkomailla (osallistuneita on ollut yhteensä 54 henkilöä).

Verkoston itsensä järjestämien tilaisuuksien ja tapahtumien lisäksi verkoston edustajat ovat osallistuneet Tykes – ohjelman järjestämiin tilaisuuksiin Helsingissä ja kahden muun käynnissä olevan Tykes – ohjelman rahoittaman oppimisverkoston järjestämiin tapaamisiin ja koulutustapahtumiin.

Näkyvyytensä, tiedotustoimintansa ja yhteydenpitonsa tehostamiseksi Työelämäosaamisen edistäminen Pirkanmaalla – verkosto on

systemaattisesti kehittänyt kotisivujaan, jotka sijaitsevat internet - osoitteissa www.worklifeability.fi ja www.tyoelama.fi. Sivut ovat sekä suomenkielellä ja englanninkielellä. Vuoden kestäneen kehittelyn tuloksena voitiin asettaa kotisivuille verkostomme slogan "Hyvinvoivat osaajat luovat menestyksen", jonka alle on rakennettu logogalleria viittaamaan niihin yhteistyökumppaneihin, jotka slogania toteuttavat.

Toisaalta kotisivuja on edelleen kehitetty niin, että kotisivuista muodostuisi kiinnostava ja hyödyllinen työväline työelämäosaamisen edistämisestä ja työyhteisöjen kehittämistä kiinnostuneille. Tavoitteena on toimiva ja käytännönläheinen helppokäyttöinen työelämäosaamisen tiedon portaali. Seurantatietomme osoittavat, että tässä työssä on onnistuttu, sillä kotisivut ja siellä oleva tietoaineisto kiinnostaa päivä päivältä yhä enemmän ja enemmän. Kotisivuilla kävijöiden määrä on nelinkertaistunut tähän päivään mennessä. Alkuaikana ensimmäisten kuukausien aikana kotisivuilla käyntejä kirjautui keskimäärin noin 350 kuukaudessa. Tänä päivänä elokuun viimeisenä päivänä vuonna 2007 keskimääräinen kotisivuilla käyntien määrä on yli 1300 kuukaudessa. Suosituimpia esitelmiä ja julkaisuja luetaan ja tulostetaan satoja kappaletta. Kaikkein suosituinta esitelmää on kopioitu jo yli 1600 kappaletta. Kiinnostuksen vakiintuneisuutta kuvaa myös se, että kesäkuukausina (kesä - ja heinäkuu) käyntitiheydessä ei ole havaittavissa minkäänlaista harventumista. Päivisin kotisivuilla käynnit keskittyvät noin kello 11.00 ja 13.00 väliseen aikaan. Myös englanninkielisiä kotisivuja luetaan ahkeraan ympäri maailman.

Portaalin intran puolelle on laitettu kokousten muistioita, keskinäiseen yhteistyöhön liittyviä asiakirjoja, palautetta jne. Yhteistyökumppanit pääsevät intraan heille erikseen annettavien ja määräajoin vaihdettavien salasanojen avulla.

Käyntien jatkuva vilkastuminen omalta osaltaan viestii työelämäosaamisen kiinnostavuudesta kansalaisten keskuudessa ja työelämäosaamisen edistämisen tarpeellisuudesta työorganisaatioissa.

Verkosto noudattaa toiminnassaan näkyvyyttä ja avoimuutta. Jotta periaate toteutuisi ja jotta kaikille työelämäosaamisesta kiinnostuneille välittyisi oikea käsitys verkoston toiminnasta ja tieto mahdollisuudesta henkilökohtaisesti osallistua sen toimintaan ja eri tilaisuuksiin, kotisivujen avaamisen lisäksi verkosto-organisaatio on tiedottanut yhteistilaisuuksista lehti-ilmoituksin, sähköpostiviestein, lehdistötiedotteiden ja uutisin. Ne ovat julkaistu samanaikaisesti sekä internetissä että intranetissä. Avoimuutta lisätäkseen verkosto on raportointijakson aikana myös laajentanut sähköpostirekisteriään, joka tänä päivänä elokuun lopussa käsittää jo 950 sähköpostiosoitetta.

Poikkitieteisen työnsä tukemiseksi oppimisverkoston kansainvälistä yhteistyötä on aktiivisesti ja tavoitteellisesti kehitetty. Jo aiemmin solmittujen yhteyksien lisäksi verkoston kansainvälistä yhteistyötä on valmisteltu japanilaisten kanssa. Virinneellä yhteistyöllä tähdätään yhteisten koulutus- ja kehittämishankkeiden toteuttamiseen ja työelämäosaamista edistävän tiedon päivittämiseen, keräämiseen ja hyödyntämiseen verkoston käytännön toiminnassa.

Ulkomaiset yhteistyökumppanit osallistuvat myös Työelämäosaamisen käsikirjan kirjoittamiseen. Kirja on ensimmäinen työelämäosaamisen käsikirja. Valmistuttuaan kirja on oleva ainutlaatuinen perusteos, jossa poikkitieteinen työelämäosaaminen on koottu yksiin kansiin. Verkoston asiantuntijat ja yhteistyökumppanit vakaasti uskovat, että kirja on tervetullut ja erityisen tärkeä siksi, että lähitulevaisuudessa työelämäosaaminen on avaintekijä yrityksen menestymiseen alati kansainvälistyvässä taloudessa. Kirjan esimerkit, toimintamallit ja ratkaisutavat helpottavat työorganisaatioiden kehittämistä kohti menestystä. Kirja kertoo miten yritykseen luodaan ja yrityksessä säilytetään vuorovaikutteinen työkuultuuri, joka edesauttaa osaamisen kehittymistä ja liiketaloudellista menestymistä. Käsikirja on käytännönläheinen perusteos, joka soveltuu niin johtajien, esimiesten, luottamusmiesten, viranomaisten kuin myös koulutusorganisaatioiden käyttöön.

Erytyisesti saksalaisten ja japanilaisten kanssa solmittavien uudenlaisten yhteyksiensä lujittamiseksi ja saattamiseksi näkyväksi ja hyödynnettäväksi käytännön tasolla verkosto-organisaatio on tehnyt valmistelut kansainvälisen ICCEF 2007 konferenssin ja siihen sisällytettävien työelämän kehittämisen kannalta ajankohtaisten teemaluentojen pitämiseksi Tampereella 9.-11.9.2007. Hyötyjen maksimoimiseksi konferenssin työelämälähtöiset pääteemat ovat samoja kuin mitä oppimisverkoston asiantuntijaryhmien teemat ovat. Kuultavat alustukset, jotka kertovat komplisista altistustilanteista ja ympäristötekijöiden yhteisvaikutuksista, tarjoavat mielenkiintoisen lisän ymmärtää työelämää monitekijäisenä kokonaisuutena.

Verkottumista on myös jatkettu kansallisesti. Tähän liittyen verkosto-organisaatio on tehnyt neljä uutta verkosto- ja yhteistoimintasopimusta raportointijakson aikana. Entiseen tapaan mukaan on otettu sellaisia yhteistyöorganisaatioita, jotka haluavat verkoston kanssa yhteistyössä kehittää työelämäosaamista. Nyt verkoston kotimaisten ja ulkomaalaisten yhteistyökumppaneiden määrä on 80.

Visionsa mukaisesti verkosto-organisaatio on toiminut aktiivisena aloitteentekijänä uudenlaisen ja pysyväluonteisen yhteistyö- ja koulutusrakenteen ja sen myötä työelämäosaamiseen liittyvän korkeakoulutasoisen koulutuksen järjestämismahdollisuuksien aikaansaamiseksi Pirkanmaalle. Työelämäosaamisen opetukseen ja tutkimukseen liittyvää pohdintaa ja suunnittelua on tehty verkoston yhteyteen perustetussa teemaryhmässä.

Tässä tarkoituksessa yhteistyötä on edelleen kehitetty muun muassa verkoston asiantuntijoiden, yritysten ja oppilaitosten kesken. Yhtenä konkreettisena osoituksena ovat Opettajien työelämäjaksot, jotka nyt ensimmäistä kertaa ovat antaneet ammattikorkeakoulujen opettajille mahdollisuuden päivittää omaa työelämä tietouttaan. Kyseistä hanketta on toteutettu verkoston ja Tampereen ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa ja Länsi-Suomen lääninhallituksen myöntämän ESR rakennerahaston tuella.

Vuorovaikutteisuuden lisäämiseksi Työelämäosaamisen edistäminen Pirkanmaalla–verkosto-organisaation toimintaperiaatteena on, että verkoston asiantuntijat ja eri yritysten henkilöstöryhmien edustajat yhteistyössä suunnittelevat ja käynnistävät kehittämishankkeita verkoston toiminnassa mukana olevissa työorganisaatioissa. Kehittämishankkeiden toteutumista ja niissä tavoiteltavia vaikutuksia ajatellen työorganisaatioissa vallitsevan työkultuurin tunteminen ennakkoon on siten ratkaisevan tärkeää.

Merkittäväytensä johdosta työkulttuuri on ollut keskeinen avainsana ja asiakokonaisuus verkoston sisällä ja kumppaneiden kesken käydyssä keskustelussa. Erityisesti esillä on ollut vuoden 2005 syksyllä toteutetut ensimmäiset työkultuurikartoitukset ja niistä saadut tulokset. Raportointijakson aikana kyseisiä työkultuurikartoitusten tuloksia on myös analysoitu ja tarkasteltu perin pohjin lukuisissa teema- ja asiantuntijaryhmien kokouksissa sekä palaute- ja tiedotustilaisuuksissa. Tutkimus tehtiin postikyselynä. Se onnistui erinomaisen hyvin. Vastaajia kyselyssä oli 3917. Tutkimuksen tulokset on koottu uudentyyppiseen mahdollisimman helppolukuisen verkkojulkaisuun, joka on kaikkien kiinnostuneiden luettavissa ja saatavilla hankkeen kotisivuilla.

Kyselyyn osallistui valtionhallinnon ja kunta-alan sekä palvelu- että sosiaali- ja hoitoalan työorganisaatioita ja yksityisiä tuotannollisia yrityksiä. Työkultuurikartoitusten tulosten avulla on arvioitu työkultuurin tilaa tutkimukseen osallistuneissa työorganisaatioissa sekä koko yrityksen että pienempien yksiköiden tasolla. Samassa yhteydessä on tarkasteltu sitä, miten työkulttuuri ja oma elämänhallinta ovat yhteydessä henkilöstöjen työnjatkamishaluihin ja mitkä ovat ne konkreetit keinot, joita henkilöt pitävät tärkeinä työssä jatkamisen edistämisen kannalta.

Ensisijaisesti tutkimustuloksia on hyödynnetty käynnistettäessä työpaikkakohtaisia kehityshankkeita verkostoon liittyneissä organisaatioissa. Työkultuurikartoitusten tulokset ovat olleet siten tärkeä sisällöllinen kokonaisuus siinä monipuolisessa koulutustoiminnassa, joka on osin jo toteutettu ja jota osin parhaillaan toteutetaan yhteistyöorganisaatioiden henkilöstöjen keskuudessa. Kunkin työpaikan omiin tuloksiin perustuva ja työpaikoilla annettava koulutus on siten ainutlaatuinen ja organisaatiokohtaisesti räätälöity toimenpide työkultuurin vuorovaikutteisuuden lisäämisen, yhteisöllisyyden tunteen vahvistumisen, henkilöstön hyvinvoinnin edistämisen, osaamisen hyödyntämisen ja muutoksista selviytymisen tukemiseen.

Jotta henkilöt ja organisaatiot havahtuisivat ymmärtämään entistä paremmin omat mahdollisuutensa kehittyä ja kehittää ja erityisesti sen, mistä hyvistä säilytettävistä tai mistä kehittämisen tarpeessa olevista osatekijöistä heidän oma työkultuurinsa muodostuu, työkultuurikartoitukset on suunniteltu toistettaviksi samoissa työorganisaatioissa mahdollisimman samalla tavalla vuoden 2007 ja 2008 vaihteessa. Työkultuurikartoituksissa käytettävän mittariston edelleen kehittäminen ja viimeistely on jo käynnistetty Yksilön ja työorganisaation yhdistävä (Yty) työaikainen valmennus – teemaryhmässä, joka verkostossa vastaa työkultuurikartoituksista.